№ 221. Poniedziałek 28. Września 1857. Rok wydania 47.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzedowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesiecznie 1 złr. 20 kr. Z poczta: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.
Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 27. września. Jego Excelencya minister nauk publicznych mianował w porozumieniu z wysokiemi ministeryami sprawiedliwości i finansów radcę c. k. sądu krajowego Oktawiusza Pietruskiego i c. k. radcę finansowego, Henryka Kuendich komisarzomi examinów ogólnych w jurydycznym oddziale komisyi teoretycznych examinów ogólnych. Co się niniejszem podaje do wiadomości powszechnej.

Z c. k. Namiestnictwa.

Sprawy krajowe.

(Nowiny dworu. — Manewry. — Odjazd dostojnych gości. — Wiadomości bieżące. — Najdostojniejsi Goście w Salcburgu. — Książę Joinville. — Kanał Rocheta.)

Wiédeń, 25. września. W obozie jazdy pod Parendorf odbyła się wielka manewra w przytomności J. M. Cesarza. Wojsko wyruszyło na równinę między Zurndorf i Parendorf. U boku Jego c. k. ap. Mości znajdowały się J. M. Cesarzowa i najdostojniejsza Arcyksiężna Elżbieta. Z Wiédnia i okolicy napłynęło mnóstwo ciekawych.

— W obozie piechoty pod Wimpassing odbędzie się dziś w obecności J. M. Cesarza i dostojnych gości dworu wielka rewia ostatnia. Jego c. kr. ap. Mość i reszta najdostojniejszych osób wysiędą w zamku księcia Esterhazego w Eisenstadt, a w piątek wieczór udadzą się do Parendorf, gdzie w sobotę odbędą się ostatnie wielkie manewry na zakończenie tegorocznych ćwiczeń obozowych.

— Jego królewicz. Mość Wielki książę Mecklenburg-Szweryna odjedzie na przyszły tydzień do Berlina. Jego królewicz. Mość hrabia Trapani udaje się ztąd na Drezno do Berlina.

— W pałacu księcia Esterhazego robią wielkie przygotowania, gdyż Ich Mość Cesarz i Cesarzowa, Jego królewicz. Mość Wielki książę Mecklenburg-Szweryna i Ich Cesarzew. MM. Arcyksiążęta mają założyć w nim chwilową rezydencyę podczas ostatniej wielkiej manewry w obozie pod Parendorf. Służba księcia Esterhazego odeszła już ztąd do Eisenstadu.

— Jego Excelencya minister spraw zewnętrznych hrabia Buol-Schauenstein zamierza, korzystając z urlopu wybrać się w poniedziałek do Karlsbadu, zaś J. E. minister handlu kawaler Toggenburg udaje się temi dniami za krótkim urlopem do Tyrolu.

— Służba Ich Mość Cesarstwa wyjeżdza jutro do Ischl. Ich cesarskie Moście przybędą tam z początkiem października.

— Ich Cesarzew. MM. najdostojniejszy Arcyksiążę Franciszek Karol, Arcyksiężna Zofia i Arcyksiążę Ludwik Wiktor przybyli 22. b. m. po południu z Ischlu do Salcburga i wysiedli w c. k. rezydencyi zimowej.

— J. M. książę Joinville odjechał na d. 19. b. m. z całą rodziną z Tryestu do Stambułu. J. M. księżna Berry przybyła tego samego dnia z Wenecyi do Tryestu.

— O postępie prac przy głębszem żłobieniu kanału Rochetta pisze *Gazzeta di Venezia.* „Roboty około kanału Rochetta postępują pomyślnie, a metoda p. Fiesoli okazuje się wielce skuteczną. Oprócz amerykańskiego okrętu „Arcole“, który zawinął kanałem do portu w Malamacco na d. 22. sierpnia, przybyły jeszcze do przystani przy głębokości wody niżej dwóch stóp nad stan zwyczajny 5 bryganty, dwa brygi, jedna barka, jeden statek polakkai i cztery drobne okręta. Prace rozpoczęły się dopiero od 80 dni, a gdy będą już zupełnie ukończone, będą mogły wpływać do portu i większe nawet okręta wojenne. Według dawniejszej metody byłyby roboty te daleko więcej wymagały czasu i nakładu. Stanowi handlowemu i komunikacyi morskiej posłuży wielce rozszerzenie i wyżłobienie kanału, a wdzięczność za to należy się staraniu Jego ces. Mości najdostojniejszego Arcyksięcia jenerała-gubernatora Ferdynanda Maxymiliana.“

Anglia.

(Nagroda jenerałowi Havelock. — Petycya mieszkańców Kalkuty. — Wiadomości bieżące — Królowa Amelia. — Patryotyczne ofiary. — Zwłoka w sprawach indyjskich i chińskich. — Jej skutki.)

Londyn, 22. września. Jenerał Havelvck otzymał według *Gazette* w nagrodę położonych w Indyach zasług 100 funtów szt. rocznego dodatku do pensyi.

Dzisiejszy *Times* donosi: Mieszkańcy Kalkuty zanieśli petycyę do parlamentu z propozycyą, ażeby rząd Indyi odłączyć od kompanii wschodnio-indyjskiej, a natomiast zaprowadzić bezpośredni rząd Królowy z publicznem, prawodawczem zgromadzeniem.

— Królowa Marya Amelia zabawiła kilka dni w odwiedzinach u księcia Devonshire w Chatsworth.

— Edward Thornton znany na kontynencie z swojej historyi indo-angielskiego państwa i wielu innych cennych prac o Indyach wystąpił jak pisze *Daily News* z cywilnej służby wschodnio-indyjskiej kompanii.

— Dwóch członków rady gminnej w Sheffield, p. Harvey i Broadbent, obowiązali się pozyskać w obrębie miasta w przeciągu jednego miesiąca 500 żołnierzy dla armii. Rząd ma nowozaciążnym dać tylko tajstry i zwykłą sumę na rękę, resztę wydatków ponoszą obadwaj patryoci.

— W jednym z swych artykułów wstępnych pisze *Times* o Indyach: „W walce indyjskiej chodzi głównie o jedną tylko rzecz, t. j. o czas i to taki, że nie należy liczyć go na lata lub miesiecy ale po prostu na tygodnie a nawet i dnie. Wszystko toczy się jedynie około tego, czy ziomkowie nasi podołają oprzeć się tak długo nieprzyjaciołom, dopóki nie nadejdzie pomoc z naszej strony.“

— *Morning Post* pisze: „Nie zdaje się, abyśmy przed przyszłą wiosną rozpoczęli nowe kroki wojenne przeciw Chinom. Oblężenie Delhów może pociągnąć się do końca bieżącego roku, a dopiero po upadku buntowniczej stolicy będziemy mogli zwrócić nasz oręż w inną stronę. Być może, że niejedna jeszcze wyprawa czeka naszą armię i że kilka miesięcy potrzeba będzie naszym żołnierzom, nim przywróca na nowo powagę rządu w buntowniczych koloniach. Ostateczne też załatwienie sprawy chińskiej należy poczytywać tylko za odroczenie, nie zaś za zupełne już zaniechane.“

Francya.

(Cesarzowa z powrotem z Biarritz. — Wiadomości bieżące. — Subskrypcye indyjskie. — Doniesienia z obozu. — Pobyt Cesarzowy w Biarritz. — Wiadomości z Indyi francuskich. — Rządy nad Senegalem.)

Paryż, 22. września. J. M. Cesarzowa przybędzie w powrocie do Paryża na d. 28. b. m. do Bordeaux.

— Hrabia Morny odjechał dziś rano do obozu pod Chalons.

— Marszałek Randon przybył dziś dopiero do Paryża, lubo donoszono, że przed dwoma czy trzema dniami znajdował się już w obozie.

— Lord Clarendon przybył tu w odwiedziny do swojej od niejakiegoś czasu przebywającej w Paryżu rodziny.

— Dzisiejszy *Monitor* ogłasza mianowanie pana Franqueville radcą państwa, jako też otworzenie subskrypcyi we wszystkich dzielnicach stolicy i w całym departamencie na rzecz ofiar powstania indyjskiego.

— W wielkich manewrach wojskowych, odbytych w przytomności księcia Cambridge, dowodził jak we wszystkich poprzednich sam Cesarz. W sobotę rano znajdował się Cesarz z dostojnym gościem angielskim przy strzelaniu do tarczy piechoty i artyleryi, po południu zwiedzał książę Cambridge z swoim adjutantem cały obóz i obznajamiał się bliżej z wszelkiemi szczegołami wojskowemi i administracyjnemi. W niedzielę odprawił pierwszy kapelan cesarski, msgr. Menjaud wielką mszę polną; dokoła ołtarza stała piechota w uniformach od pararady, jazda na koniach i artylerya przy działach na uprzęży. Po mszy świętej defilowała gwardya w obec Cesarza i księcia Cambridge. Z Paryża i miast pobliskich napłynęło do obozu mnóstwo ciekawych. W poniedziałek ma korpus armii znieść obóz i wyruszając naprzód, zatrzymać się przy Suippes.

— Dziennik *Messager de Bayonne* opisuje pod d. 19. podróż Cesarzowy z Biarritz do San Sebastian. Na pokładzie jachtu znajdował się i hr. Walewski. Na ziemi hiszpańskiej przyjmowano Cesarzowę z zapałem. W St. Sebastian stanęło wojsko szpalerem od portu aż do kościoła, u drzwi kościelnych powitało Cesarzowę całe duchowieństwo miasta i odprowadziło ją w tłumnym orszaku pod baldachimem na przygotowane dla niej miejsce honorowe. Potem zaintonowano *Te Deum* w kościele. Gdy Cesarzowa wychodziła z kościoła ściemniło się już na dworze. Członkowie rady gminnej witali ją z pochodniami w ręku, i zaprosili do wielkiej sali ratuszowej, gdzie po przedstawieniu znakomitości miejskich zastawiono stół dla Jej ces. Mości. Cesarzowa musiała dwukrotnie ukazać się na balkonie, a witana była za każdą razą okrzykami zapału. A 9go wieczorem powróciła Cesarzowa w tłumnym orszaku wszystkich władz miejskich do portu, a wynurzając jeszcze raz podziękę swą za świetne i serdeczne przyjęcie odpłynęła na pokład okrętu „Coligny“ wśród radośnych okrzyków ludu.

— Młody książę Bonaparte, wnuk księcia Hieronima, dotąd porucznik w armii, otrzymał stopień kapitana.

— Marszałek Randon udał się na Lugdun do obozu pod Chalons.

— Oboje księstwo Alba przybyli do Paryża.

— Wiadomości z Indyi francuzkich sięgają po d. 30. lipca, i nie zawierają nic niepomyślnego. List prywatny z Pondichery z d. 12. sierpnia upewnia, że stan rzeczy w kolonii stoi ciągle na dawnej stopie pomyślnej. Kilka rodzin angielskich znalazło w Indyach francuzkich schronienie podczas pierwszego wybuchu powstania, teraz powróciły wszystkie do Anglii. List z S. Louis z wysp ś. Maurycego donosi pod d. 15. sierpnia, że do tamtejszej przystani zawinęły okręta „Pottinger“ i „lady Joselyn“ z Kalkutty. Obadwa okręta przybyły po wojsko i jak najspieszniej wracają do Indyi. Gubernator wysp ogłosił, że otwiera w kolonii biuro werbownicze.

— Zdaje się coraz bardziej potwierdzać, że Francya i Anglia działając w wspólnem porozumieniu w sprawie chińskiej, postanowiły jednozgodnie zaniechać dalszych kroków wojennych aż do przytłumienia rokoszu w Indyach. W ten sposób możemy sobie tylko wytłumaczyć, dlaczego lord Elgin tak nagle pojawił się w Kalkucie.

— Cywilizacya francuzka w Senegambii robi zdumiewające postępy. Konskrypcyę rozciągnięto już i na mieszkańców murzyńskich, z czego nazbyt zbawienne obiecują sobie skutki. Jednego z znakomitszych murzynów mahometańskich Tamsir-Anata mianował rząd francuzki przybocznym urzędnikiem burmistrza w San Louis, a wybór ten podobał się zarówno krajowcom jak i Europejczykom.

Holandya.

(Otwarcie sesyi.)

Haaga, 21. września. Dziś zagaił Król sesyę Izb następującą mową od tronu:

„Moi panowie! Z największą przyjemnością mogę Was zapewnić, że nasze stosunki z innemi mocarstwami świadczą zawsze o dobrem porozumieniu i życzliwości.

Armia lądowa i morska odpowiadają w każdym względzie moim życzeniom, w Indyi holenderskiej uzyskały one nową sławę wojenną. Zamierzone powiększenie marynarki przyniesie zbawienne korzyści.

Posiadłości wschodnio-indyjskiej cieszą się pod wpływem niezakłóconego spokoju prawie we wszystkich częściach naszego terytorym wzrastającą pomyślnością. Zniesienie niewolnictwa w Indyi zachodniej będzie nanowo przedmiotem Waszych obrad.

Stan kraju jest w ogóle tak pomyślny, że słusznie radować się nim możemy. Handel, żegluga, rolnictwa i inne gałęzie przemysłu przedstawiają pomyślne rezultaty. Długa nadzwyczaj posucha, jaka nastąpiła po chłodnej wiośnie, wywarła wprawdzie szkodliwy wpływ na niektóre rośliny, mianowicie na bydlęcą pasze; ale mimo to możemy dziękować niebu za tegoroczne żniwa. Popieranie bezpieczeństwa kraju i materyalnej pomyślności narodu będzie zawsze pierwszem mojem staraniem. Liczę przytem z ufnością na Waszą pomoc, między innemi także we względzie budowli kolei żelaznych. Ze względu na to, że prywatnym zbyt trudno przy teraźniejszych stosunkach wkładać wielkie kapitały w budowle publiczne, potrzebna jest koniecznie usilna pomoc w tej mierze.

Dla wzmagającego się użytkowania z telegrafów rządowych powiększają się dochody tego ważnego środka komunikacyi. Pomyślimy o założeniu nowych linii i otworzeniu nowych stacyi.

Gdy dochody większej części podatków się wzmagają, i skarb państwa dla znaczaej przewyżki z posiadłości zamorskich znajduje się w pomyślnym stanie, zwracam nieprzerwanie uwagę moją na finanse komunalne. W sprawie tej, bardzo ważnej dla wielu gmin, zalecam szczególniejszej uwadze Waszej projekta ustaw, jakie w tym względzie Wam przedłożone zostaną. Obok trudnego zadania w przeprowadzeniu ustaw względem nauki ludowej nie zostaną pominięte także przygotowawcze prace względem organizacyi innych gałęzi nauk publicznych. Dla uzyskania pewnej i zbawiennej działalności naszego sądownictwa wypadałoby koniecznie, bliższem rozpoznaniem projektu ustawy względem organizacyi sądowej załatwić tę sprawę w pożądany sposób za pomocą wzajemnego porozumienia się. System nasz więzienny będzie dokładnie rozważany, by zgodnie z układanym teraz projektem kodexu karnego można osiągnąć stały system w tej mierze.

Dla znacznej liczby ważnych projektów, które w ciągu przeszłej sesyi nie mogły być załatwione, i teraz muszą być nanowo wzięte pod obrady, przedłoży Wam rząd mniej nowych projektów. Ale przezto nie zmniejszy się ważność Waszych obrad; i ta sesya nastręczy prawodawstwu dość sposobności, by mogło stać się pożytecznem ojczyźnie. Obyśmy z czasów pokoju i pomyślności, jakiej używamy, korzystali w taki sposób, któryby świadczył o naszej wdzięczności za błogosławieństwa nieba i gorącej miłości naszej ku ojczyźnie! Niech Wszechmogący użyczy nam do tego swej pomocy.“

Szwajcarya.

(Sprawy neuenburskie.)

Berna, 17. września. Wielka rada neuenburska zbierze się na dniu 22. b. m., mając rozstrzygnąć najważniejszą bieżącą sprawę domową. Jeneralna rada upoważniła radę municypalną zaciągnąć dla gminy pożyczkę w sumie 1 mil. franków. Środek ten wydawał się niezbędnym, aby municypalności nadać silniejszą podstawę w obec nieprzyjaźnego mieszczaństwa.

Włochy.

(Proces Mazzinistów. — Budowa nowych kolei. — Rozboje. — Francuski poseł przy parmeńskim dworze odjechał.)

Dzienniki turyńskie piszą: „Wstępne indagacye w sprawie powstania genueńskiego są już ukończone; zebrane dokumenta stanowią trzy ogromne tomy. Z obżałowanych znajduje się 39 w ręku sprawiedliwości, 20 innych umknęło. Pomiędzy wypuszczonymi na wolność znajduje się wielu, u których zbywa wprawdzie na dowodach materyalnych, ale zato są dowody moralne, i na ich podstawie zamyśla teraz rząd wydalić kilku emigrantów. Publiczne rozprawy rozpoczną się w listopadzie. Obżałowanych kompromituje głównie pięć przejętych listów Mazziniego; zarzucono im zdradę stanu, która podług ustaw piemonckich bywa śmiercią karana. Jeden z tych listów znaleziono u pewnego robotnika, gdy chciał z Arony przeprawić się za granicę szwajcarską; list był zaszyty za podszewką jego kaftana. Na podstawie tego listu uwięziono i wydalono kilku emigrantów przebywających w Genuy i w Turynie. Sam Mazzini bawił spokojnie w Genuy aż do 27. lipca.“

— Zebrana w Turynie prowincyonalna rada prowincyi Turynu postanowiła, pomimo że większość komisyi rozpoznawczej sprzeciwiała się temu, przyczynić się do zbudowania drugiej kolei od wybrzeża liguryjskiego, zapewne z Sawony do Turynu sumą 200.000 franków, która ma być rozłożona na 5 budżetów rocznych. Także i inne prowincye, które ma przerzynać ta nowa kolej wspierają gorliwie ten projekt i ofiarują chętnie potrzebne grunta i kapitały.

— *Armonia* donosi znowu o napadach zbójeckich na wyspie Sardynii. Banda złożona z 25 osób wpadła 10. b. m. w nocy do domu pewnego notaryusza, związała jego i domowników, zabrała do 6000 franków, ukrytych po części w kasie a po części w stodole pod zbożem, rozpędziła nadchodzącą patrol, znieważyła jej dowódcy i odebrała mu strzelbę. Przed kilkoma dniami pojmali karabiniery w Montechiavo niebezpiecznego bandytę Arturio, współhersza bandy Delpera, po zaciętej ale daremnej walce.

— Książę Henryk della Tour d'Auvergne Lauraguais miał zaszczyt złożyć na dniu 18. b. m. na osobnem posłuchaniu u J. M. księżny rejentki Parmy list Cesarza Napoleona, odwołujący go z dotychczasowej posady przy dworze parmeńskim. Nazajutrz odjeżdża książę do Turynu.

Niemce.

(Przypadek Króla saxońskiego. — Cesarz Austryi spodziewany w Dreznie.)

Drezno, 23. września. Jego Mości Królowi wydarzył się wczoraj przypadek, o którym gazeta lipska donosi, jak następuje: „Dziś wydany został następujący buletyn lekarski: Pillnitz, 23go września, godzina $1/2$ 8. zrana. Jego Mość Król zwichnął sobie podczas wczorajszej manewry w okolicy Grossenhainu zrana o godzinie $10^{1}/_{2}$. w ciągu jazdy lewą nogę, co zmusiło go zsiąść z konia, zawiesić dalszą manewrę i powrócić do Pillnitz. Z przedsiębranego tak na miejscu jak i tu opatrzenia lekarskiego pokazało się, że zwichnięcie to nie jest wcale niebezpieczne, i kilka dni wypoczynku będą dostateczne do uchylenia słabości. Dzisiejszą noc przespał Jego król. Mość jak najspokojniej, i dziś wstał już z łóżka. Podpisano: Dr. C. G. Carus, król. lekarz przyboczny, i tajny radca medycynalny Hauffe.“

Depesza telegraficzna z Drezna z 24. b. m. donosi: Jego Mość Król wyzdrowiał już tak dalece, że za kilka dni będzie mógł znowu jeździć konno. — Ta sama depesza donosi dalej: Jak z pewnością słychać, przybędzie tu Jego Mość Cesarz Austryi 29. lub 30. b. m., a na d. 1. października zjedzie się w Weimarze z Cesarzem rosyjskim.

Szwecya.

(Ogłoszenie królewskie względem rejencyi.)

Sztokholm, 14. września. Znane z depeszy telegraficznej doniesienia dziennika *Post och Inrikos Tidningar* są w zupełności treści następującej:

„Łaskawe ogłoszenie Jego królewskiej Mości jak aż do dalszego rozporządzenia mają sprawować się rządy państwa podczas słabości królewskiej. Dan w zamku Tullgarn d. 11. września 1857.

„My Oskar z Bożej łaski i t. d. czynimy wiadomo, że przeszkodzeni chorobą zajmować się nadal sprawami państwa, postanawiamy pokąd nie będziemy mogli dopełniać sami naszych obowiązków monarszych, iżby poruczone były na ten czas rządy połączonych królestw w naszem wysokim imieniu radzie stanu, złożonej z równej liczbie członków szwedzkich i norwegskich pod nazwą: *Tymczasowy rząd Szwecyi i Norwegii*, jakto w podobnych wypadkach przypisuje 7. paragraf konstytucyi zgodnie z §. 41 norwegskiej ustawy głównej. Przekazujemy przetoż wszystkim naszym wyższym i niższym urzędnikom niemniej też wszystkim naszym wiernym poddanym, aby wszystko to wykonywali z gotowością i posłuszeństwem, cokolwiek przerzeczony rząd tymczasowy uchwali i rozkaże w naszem wysokiem imieniu i t. d.“

Tegosamego wieczora podał tensam dziennik następujące drugie pismo królemskie:

„Łaskawe pismo Jego król. Mości do stanów państwa względem rządów połączonych króleswtw podczas choroby królewskiej. Dan w zamku Tulgarn d. 11. września 1857.

„Gdyśmy dla poratowania naszego od dawna już nadwątlonego zdrowia na dniu 22. czerwca wybierali się w podróż z naszej stolicy, żywiliśmy nadzieję, że wkrótce z wzmocnionemi siłami będziemy mogli napowrót sprawować rządy państwa. Niepodobało się jednak Najwyższemu urzeczywistnić naszą nadzieję. Używane u zachodnich wybrzeży państwa kąpiele morskie nie wywarły pożądanego wpływu na nasze zdrowie, owszem ciągła nieustająca choroba przeszkadza nam nietylko zajmować się sprawami państwa, ale zniewala także aż do odzyskania zdrowia, o ile tego według zdania lekarzy spodziewać się można, uchylić się zupełnie od wszelkich trosk panowania. Ujrzeliśmy się zatem zmuszeni, poruczyć rządy połączonych królestw aż do dalszego rozporządzenia wydziałowi rady stanu, złożonemu z równej liczby członków szwedzkich i norwegkich. Zastosowując się w ten sposób do istniejących ustaw państwa, nie przepomnieliśmy wcale wszystkich owych niedogodności, na jakie według powszechnego uznania naraża podobna forma rządów. Ze względu też na to jakoteż ze względu na stan naszego zdrowia, który oderwie nas od wszelkich spraw publicznych najmniej na rok albo nawet na ów okres czasu, po którego upływie powinny stany i storthing na mocy głównych ustaw państwa w taki sposób rozrządzić rządami państwa, jaki uznają za najstosowniejszy i najzbawienniejszy, chcemy z pozyskanej nam naszym obowiązkiem królewskim troskliwości o dobro kraju zwrócić uwagę stanów na niezbędną potrzebę, złożyć rządy państwa podczas choroby naszej w takie ręce, które odpowiadając lepiej wymaganiom obecnych stosunków, korzystniej także wpłynęłyby na wewnętrzne i zewnętrzne sprawy połączonych królestw, a zalecamy to z tem większą usilnością, ile że w obec naszego przyzwolenia nie widzimy żadnej przeszkody, dla którejby storthing i stany nie miały korzystać z przysłużającego im na mocy konstytucyi prawa, acz nie zbliżyła się jeszcze do tego ostateczno pora, przykazana ustawą w podobnych wypadkach. Ze względu też na to wszystko i w pełnem zaufaniu na współdziałanie stanów we wszystkich wypadkach, gdzie chodzi o dobro kraju, proponujemy w łasce naszej, aby w razie, jeśli storthing norwegski zgodzi się również z naszem przedstawieniem, poleciły stany naszemu ukochanemu synowi Jego królewicz. Mości następcy tronu, sprawować rządy państwa w naszem wysokim imieniu według istniejącej formy rządu, aż dopóki za wszechmocną łaską Najwyższego nie będziemy w stanie objąć sami na powrot naszą władzę królewską.“

Rosya.

(Wyzwolenie z poddaństwa. — Rosya w sprawie duńsko-holsztyńskiej.)

Z Królewca donoszą dziennikowi *Nord* telegrafem z 21. b. m.: „Do jednego z tutejszych domów handlowych nadeszły z Rosyi listy prywatne z doniesieniem, że wydział zajmujący się sprawą wyzwolenia chłopów powziął następujące uchwały: Wyzwolenie ma nastąpić w trzech peryodach, z których pierwszy ma być poświęcony środkom przygotowawczym, drugi potrzebnym do przeprowadzenia krokom, a trzeci stanowczym rozporządzeniom, które zostaną prawem zatwierdzone. Cesarskim manifestem wezwani zostali wszyscy właściciele dóbr, ażeby powoli układali się z chłopami swoimi względem ich wyzwolenia. Zawierane tym sposobem ugody między właścicielami dóbr i chłopami muszą zawierać trzy następujące klauzule: 1) Nadany chłopu za opłatą czynszu grunt musi być dość znaczny, by zapewnił utrzymanie jemu i jego familii; 2) Chłopi muszą się obowiązać, że gruntu posiadanego obecnie przynajmniej na teraz nie opuszczą; 3) Ugoda musi gwarantować państwu opłatę podatków. Inne warunki ugodne mają być pozostawione do woli stronom kontrahującym.“

— Dziennik *Zeit* zawiera następującą wiadomość: „Niektóre dzienniki niemieckie powtórzyły korespondencyę petersburgską do pewnej gazety francuskiej, według której gabinet rosyjski otrzymał od rządu duńskiego notę z tem oświadczeniem, że Dania nie skłoni się w sporach holsztyńskich do żadnych już dalszych koncesyi. Z tem oświadczeniem Danii zgadzać się ma też i gabinet rosyjski, a książę Gorczakow miał już dość wyraźnie oznajmić zdanie swe dworom niemieckim. Nie chcemy tu utrzymywać za rzecz pewną: czy też rząd duński przesłał do Petersburga pismo tej lub innej treści; lecz natomiast możemy śmiało temu zaprzeczyć, jakoby książę Gorczakow przesłał dworom niemieckim pismo w duchu wspomnionym, a polegając przy tem na dawniejszych oświadczeniach gabinetu rosyjskiego niech nam się godzi wątpić i o tem, by gabinet petersburgski miał się otwarcie i wyraźnie zgodzić na postanowienie rządu duńskiego. Gabinet petersburgski ociągał się potąd widocznie ze zdaniem swem w sprawie konstytucyi holsztyńskiej, a zwłoki tej nie wypada wcale wykładać na korzyść postanowień rządu duńskiego. Jesteśmy raczej tego przekonania, że półurzędowy dziennik duński *Berling. Ztg.*, (który wiadomość tę również umieścił), przyczynił się z pewnych względów umyślnie do rozszerzenia tej wieści, chociaż o bezzasadności jej zapewne najlepsze może mieć przekonanie.“

Turcya.

(Najnowsza poczta turecka. — Doniesienia z Persyi.)

Parопływem Lloyda „Neptun“ nadeszła następująca najnowsza poczta turecka:

Konstantynopol, 19. września. Omer Basza przygotowuje się z odjazdem do Bagdadu. Namik Basza ma być mianowany gubernatorem Jeddy; Arif Basza, były ambasador w Wiédniu, pełnomocnym ministrem w Paryżu. — Towarzystwo Price Larkins i Joice otrzymało koncesyę na budowlę kolei żelaznej z Samsun do Szyrasu na Amasię i Tokat. Kapitał towarzystwa oznaczony jest na 450.000 funt. sztr.; rząd garantuje 7 procent. — Oberwanie chmury i grad wyrządziły tu wielkie szkody. Wczoraj i dziś zrana było trzęsienie ziemi. — Jak słychać teraz z pewnością, nie ustąpili Persowie z Heratu do 10. sierpnia.

Z dawniejszej poczty donoszą dodatkowo: Kraje nadbrzeżne morza kaspijskiego niepokoi wielce horda zbójecka z Daghestanu. Listy z Persyi donoszą, że najmłodszy brat Imama Moskatu Said Tarki występuje z prawami swemi do rządu. Jak słychać, przyrzekł on Szachowi perskiemu oddać Maskat w lennictwo, jeśli dopomoże mu do objęcia rządów. W zatoce perskiej rozbiła burza wiele indyjskich statków handlowych pod banderą angielską.

Azya.

(Doniesienia z Indyi i z Kantonu. — Siła morska na wodach chińskich. — Poczta indyjska. — Ruchy insurgentów.)

— Wiadomości z Bombaju i Kalkuty otrzymane na Tryest, sięgają po dzień 15. a właściwie po dzień 8. sierpnia. Nie donoszą wprawdzie nic stanowczego, ale lubóć *Bombay Times* nie upatruje w nich nic co by zatrważać mogło, jednak *Englishman* prócz bohaterskiej odwagi, jaką angielskie wojska wszędzie rozwijają nic nie wymienia innego.

Sławiony bohatyr jest jenerał Havelock, przebył śród upałów w lipcu w ośmiu dniach 126 mil, pobił bardzo liczny orszak Nana-Sahiba w czterech potyczkach i zabrał mu 24 dział. Dnia 17. lipca wszedł do Kawnpore, niegdyś najzamożniejszej stacyi w Indyach wschodniej, dziś zastał ją w zupełnem zniszczeniu. Nieprzyjaciel wyciął 28 oficerów i 190 szeregowców 84. pułku angielskiej piechoty, 70 dam, 120 kobiet i dzieci należących do 32. pułku piechoty, i całą europejsko-chrześciańską ludność miejscową, liczącą około 400 głów.

Strumieniami płynęła krew na dziedzińcu przed gmachem, w którym Nana-Sahib miał swą główną kwaterę. Wielką liczbę kobiet i dzieci zabijano zrana przed wkroczeniem jenerała Havelock. Tylko czworo uszło szczęśliwie z powszechnej rzezi.

Po krótkim wypoczynku ruszył jenerał Havelock w dalszy pochód, kazał spalić Bhitoor, dognał nieprzyjaciela 29. lipca, poraził go powtórnie i stanął dnia 30. w Bupirgunge, 16 mil za Kawnpore. Dnia 31. spodziewał się dotrzeć do Luknowa. Według innych wiadomości musiał się jednak cofnąć do Kawnpore, ażeby w bezpiecznem miejscu ulokować swych chorych, ranionych i zdobyte działa, i nim dalej postąpi, musi czekać na posiłki, gdyż i cholera zrządziła spustoszenie w małym jego korpusie. Po uwolnieniu Luknowa od oblężenia, zabierają się do Oude, by skoncentrować korpus.

Z innej strony donoszą, że po uwolnieniu Luknowa od oblężenia zamyśla jenerał Havelock ruszyć w pochód na Delhy.

W wojskowych działaniach pod Kantonem nastąpiła zupełna przerwa; ale na miasto naciskają buntownicy, a *Friend of China* sądzi, że to miasto prędzej wpadnie w ręce buntowników, niźli w angielskie. Zresztą na wodach chińskich wzrosła już znacznie angielsko-francuska siła morska; w Hongkong znajdują się angielskie okręta wojenne „Calcutta“, „Sanspareil“, „Fury“, „Oposum“, „Forrester“, „Bustard“, — na innych punktach pod Kantonem rozstawiono 13 okrętów wojennych, Makao, Amoy, Fuhchau, Shanghae, mają po jednym okręcie. W Ningpo stoją na kotwicy 3 francuskie okręta wojenne, a ogółowa ich liczba na morzach chińskich wynosi

13. Nowy komendant ich, admirał Genouilly przybył 13go lipca z Makao do Hongkong, a dawniejszy admirał Guerin odpłynął dnia 15go na pokładzie okrętu „Virginie" do Francyi z powrotem. Na rzece Kanton powiodło się Chinczykom odebrać nocną porą dwie dżonki mandaryńskie, zabrane przez angielskie okręta wojenne „Fury" i „Bittern".

Lord Elgin opuścił 16. lipca Hongkong i udał się do Kalkuty nie do Pekingu, jak obiegała pogłoska. Sądzą, że się naradzi z lordem Canning nietylko względem spraw wschodnich Indyi, lecz będzie się starał także, ażeby wyprawiono wschodnio-indyjskie wojsko dla wmocnienia angielskich zbrojnych sił w Chinach.

Do Fuhchan przyjechał mandaryn wysokiej rangi z Pekingu, który się na Amoy do Kantonu udaje. Ma to być Pihkwei, guber oator z Kwang-tung. Do Shanghae przybył także nowy komisarz cesarski, ażeby wybierać subsydya i kontrybucye. Koło wybrzeży uganiają się wielkie okręta korsarzy, a do rozbojów ich należy także hołota portugalska. Kilku korsarzy tego ostatniego narodu posłano do Makao i tam stracono.

Co się tyczy zajęcia wyspy Formosa przez Amerykanów słychać, że Simm, kapitan marynarki Stanów zjednoczonych udał się tam jeszcze w maju. Ale nie wiedziano dokładnie, czyli idzie o zajęcie w posiadłość, lub w zastaw, albo tylko o śledztwo względem różnych Europejczyków, którzy krajowcom wpadli w ręce i doznali u nich bardzo złego obejścia.

Gazeta Pekińska nie wspomina bynajmniej o zajściu w Kantonie ani w ogóle o sprawach zagranicznych. Administracya państwa zdaje się być w jak największym porządku według rozporządzeń, jakie gazeta zawiera, i tylko stan finansów zwraca na siebie największą uwagę. Rząd nakłada nowe podatki i przymusza sprzeniewierzonych urzędników do zwrócenia skradzionych pieniędzy.

Dziennikowi *Nord* piszą z Paryża: „Jak słychać, otrzymała ambasada angielska bardzo niepomyślne wiadomości z Indyi. Insurgenci szli na Kalkutę i z odejściem ostatnich depeszy byli już tylko o 50 mil od miasta. Konzulowie przygotowali wszystkie będące do dyspozycyi okręta ku ochronie ludności europejskiej."

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 24. września. Wczoraj wieczór renta 3% 67.37$^{1}/_{2}$. Cesarz odjechał wczoraj do Sztuttgardy, gdzie stanie 25. b. m. Kiselew odjechał przedwczoraj, Walewski wczoraj do Sztuttgardy. — Jak donosi *Pays*, przyjął Mexyk angielsko-francuskie pośrednictwo, i odnośne konferencye dyplomatyczne nastąpią w Londynie.

Paryż, 25. września. Wczoraj wieczór renta 3% 67.42$^{1}/_{2}$. Jak donosi *Monitor* przedłożono kilka rozporządzeń odnoszących się do kwestyi żywności aż do września 1858. Cesarz przybył wczoraj o godzinie 3. do Sztrasburga. Wielki książę Badeński przybył go powitać.

Berlin, 24. września. *Zeit* donosi: Książę Prus uda się z Karlsruhe dla powitania Cesarza Napoleona do Sztuttgardy.

Sztuttgarda, 24. września wieczór. Cesarz Alexander przybył o godzinie 4. do stacyi Feuerbach i udał się z Królem wirtemberskim do wili następcy tronu. Książę Gorczakow znajduje się w świcie Cesarza.

Sztokholm, 24. września. Wczoraj przyjęły stany wniosek względem mianowania następcy tronu rejentem podczas słabości Króla.

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 25 września o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 83$^{1}/_{8}$—83$^{1}/_{4}$. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 93—93$^{1}/_{2}$. Lomb. wen. pożyczki z 5% 95$^{1}/_{2}$ — 96. Obligacye długu państwa 5% 81$^{1}/_{4}$—81$^{3}/_{8}$, det. 4$^{1}/_{2}$% 71 — 71$^{1}/_{4}$, det. 4% 63$^{1}/_{2}$—63$^{3}/_{4}$, detto 3% 51 — 51$^{1}/_{4}$. detto 2$^{1}/_{2}$% 41 — 41$^{1}/_{2}$, detto 1% 16 — 16$^{1}/_{4}$. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 96. — — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 95 — — —. Detto Peszt. 4% 95 — —. Detto Medyol. 4% 94$^{1}/_{4}$ — — —. Obligacye indemn. niższ. austr. 5% 88 — 88$^{1}/_{2}$, detto węgier. 78$^{1}/_{2}$ — 79, detto galic. i siedmiogr. 78$^{1}/_{4}$—78$^{1}/_{2}$. detto innych krajów koron. 84$^{1}/_{2}$ — 86. Oblig. bank. 2$^{1}/_{2}$% 62$^{1}/_{2}$ — 63. Pożyczka loter. z r 1834 334 — 335. Detto z roku 1839 140$^{1}/_{2}$—140$^{3}/_{4}$. Detto z r. 1854 108$^{1}/_{8}$—108$^{3}/_{8}$. Renty Como 16$^{1}/_{2}$—16$^{3}/_{4}$.

Galic. list. zastawne 4% 82—83. Półn. Oblig. Prior. 5% 85—85$^{1}/_{2}$. — Glognickie 5% 79 — 80. Obligacye Dun. żeglugi par. 5% 86 — 86$^{1}/_{2}$. Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 88 — 89. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 108 — 109. Akcyi bank. narodowego 970 — 972. Akcye c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 210$^{1}/_{2}$—210$^{3}/_{4}$. Akcye niż. austr. tow. eskomp. 120$^{1}/_{2}$ — 121. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 232$^{1}/_{2}$ — 233. Detto półn. kolei 175$^{3}/_{4}$ — 176 Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 270 — 270$^{1}/_{4}$. Detto kolei ces. Eliz. po 200 zlr. z wpłatą 30% 100$^{3}/_{16}$—100$^{1}/_{4}$. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 102$^{1}/_{8}$—102$^{1}/_{4}$. Detto cisiańskiej kolei żel. 100$^{3}/_{16}$ — 100$^{1}/_{4}$. Detto Lomb.-wen. kol. żel. 236 — 237. Detto Cesarza Franc. Józ. wschod. kol. żel. 186$^{1}/_{2}$ — 187. Detto losy tryest. 104$^{1}/_{4}$—104$^{1}/_{2}$. Detto tow. żegl. parowej 541 — 542. Detto 13. wydania — — — —. Detto Lloyda 365 — 370. Peszt. mostu łańcuch. 62 — 64. Akcye młyna parowego wiéd. 72 — 74. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 20 — 22. Detto 2. wydania 29 — 30. Esterhazego losy 40 złr. 82$^{3}/_{4}$—83$^{1}/_{4}$. Windischgrätza losy 27$^{1}/_{2}$—27$^{3}/_{4}$. Waldsteina losy 27$^{3}/_{4}$—28. Keglevicha losy 14$^{1}/_{4}$ — 14$^{1}/_{2}$. Ks. Salma losy 44$^{1}/_{2}$—44$^{3}/_{4}$. St. Genois 38$^{3}/_{4}$ — 39. Palffego losy 39$^{1}/_{4}$—39$^{1}/_{2}$. Clarego 40$^{1}/_{2}$ — 40$^{3}/_{4}$.

Amsterdam 2 m. 87 —. Augsburg Uso 105$^{1}/_{2}$ t. — Bukareszt 31 T. 264$^{1}/_{2}$. Konstantynopol 31 T. 470 — Frankfurt 3 m. 104$^{1}/_{2}$ t. — Hamburg 2 m. 77. — Liwurna 2 m. 103$^{5}/_{8}$. — Londyn 3 m. 10 — 11$^{1}/_{2}$. — Medyolan 2 m. 103$^{1}/_{4}$. — Paryż 2 m. 122. — Cesarskich ważnych dukatów agio — — 8. Napoleons'dor — — 8 11$^{1}/_{2}$. Angielskie Sover. — — 10 17. — Imperyał Ros. 8 25 — 8 26.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 26. września.

Oblig. długu państwa 5% 81$^{1}/_{2}$; 4$^{1}/_{2}$% 71$^{1}/_{2}$; 4% —; z r. 1850 —. 3% —; 2$^{1}/_{2}$% —. Losowane obligacye 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 141. Wiéd. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcye bank. 979. Akcye kolei półn. 1805 Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburgskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 545. Lloyd 370. Galic. listy zast. w Wiédniu —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2 m. 86$^{3}/_{4}$. Augsburg 105$^{1}/_{4}$ 3 m. Genua — l. 2 m. Frankfurt 104$^{1}/_{2}$ 2 m. Hamburg 76$^{7}/_{8}$ 2 m. Liwurna — 2 m. — Londyn 10 — 11. 2 m. Medyolan 103$^{1}/_{4}$. Marsylia 121$^{5}/_{8}$. Paryż 121$^{7}/_{8}$. Bukareszt 264$^{1}/_{2}$. Konstantynopol 471. Smyrna —. Agio duk. ces. 8. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemniz. —; detto galicyjskie — Renty Como —. Pożyczka z r. 1854 108$^{3}/_{4}$. Pożyczka narodowa 83$^{1}/_{2}$ C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 278$^{3}/_{4}$ fr. Akcye c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 219 Hypotekar. listy zastawne —. Akcye zachodniej kolei żelaznej 201$^{1}/_{4}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 26. września.

PP. Borowski Mac., z Huczka. — Brunicki Józef, z Bereznicy. — Gradovich Alex., c. k. porucznik, z Krakowa. — Gojan Jerzy, z Wiédnia. — Hr. Komorowski Franc., z Łuczyc. — Obertyński Leop., z Stronibab. — Obertyński Henr., z Cieléża. — Pruszyński Jerzy, z Jawornika. — Rozwadowski Wiktor, z Babina. — Rozwadowski Franc., z Rozdwian.

Dnia 27. września.

PP. Andraszewski Kaz., z Porzec — Borkowski Włod., z Lubieńca. — Cieński Zyg., z Kołomyi. — Czihak Alex., z Jass. — Dalnig August, z Berlina. — Dereńgowski Felix, ces. francuski oficer, z Paryża. — Kempelen Maur., c. k. radca finans., z Szigeth. — Hr. Kalinowski Wład., z Bakowiec. — Kuczkowski Henr., z Beska. — Padlewski Apol., z Tarnopola. — Sidorowicz Paweł, c. k. radca sąd. kraj., z Gródka. — Tulburi Jerzy, z Roman. — Wiktor Tadeusz, z Świrza. — Winkler Wac., c. k. porucz., z Drohowyża. — Żurakowski Aug., z Horbacza. — Zachariasiewicz Mik., z Lipowiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 26. września.

PP. Bem Józef, do Manajowa. — Br. Badenfeld, c. k. porucz., do Żółkwi. — Gołaszewski Jakób, c. k. pens. radca apel., do Krzywego. — Glossner Jan, c. k. radca obr., do Wiédnia. — Morawski Konst., do Podhorzec. — Mazaraki Jan, do Rosyi. —Ośmiałowski Szymon, do Janczyna. — Płotnicki Ludwik, adw. kraj., do Złoczowa. — Schmidt-Eiseneck Józef, c. k. kapitan, do Kołomyi. — Stefanowicz Kaj., do Bukowiny. — Bocheński Alojzy, do Ottyniowiec.

Dnia 27. września.

PP. Bystrzanowski Leopold, do Makuniowa. — Br. Czechowicz Alex., do Perczuna. — Gottleb Kwiryn, do Dolhomościsk. — Męciński Franc., do Huty zielony. — Sidorowicz Paweł, c. k. radca sądu kraj., do Derewacza. — Torosiewicz Mich., do Połtwy. — Tretter Hilary, do Łoniego. — Hr. Wodzicki Ludwik, do Tyczyna. — Zawadzki Karol, do Kruszelnicy.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 25. września.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	'''				
7. god. zrana	329.97	+ 3 8°	81.8	zachodni sł.	pochmurno
2. god. popoł.	329.80	+ 10 2°	62.3	" "	"
10. god. wiecz.	329.99	+ 6.8°	86.3	" cicho	"

T E A T R.

Dziś w *Cyrku Rensa* wielkie przedstawienie.

Dnia 26. września 1857 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

30. 42. 14. 85. 52.

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 10. i 24. października 1857 r.

KRONIKA.

Potrzebną ilość wody w Wiédniu podają na 500.000 wiader dziennie. Sam wodociąg Cesarza Ferdynanda dostarcza dziennie 200.000 wiader.

— Dla ułatwienia wyładowania towarów z okrętów co stoją na Schanzlu, zakładają drogę szynową, która idzie do magazynów a osobnem przyrządzeniem będzie przedłużona do samych okrętów.

— W Düsseldorf odkrył i obserwował dnia 15. b. m. dr. R. Luther planetę jedenastej wielkości. Dokładność tego odkrycia uznało już królewskie obserwatoryum w Bonn, tak iż liczba znanych planetoid wynosi teraz 55, z których 47 krąży między Marsem i Jowiszem.

— Największy z znanych dotąd obrazów fotograficznych znajdował się na tegorocznej wystawie przemysłowej w Bernie. Jestto utwor fotografa Ourheim w Bernie, ma 4 stop kwadratowych w objętości, i przedstawia miasto Bazyleę. Zadziwiającej wierności we wszystkich szczegółach wolny jest olbrzymi ten obraz od wszystkich owych wad w perspektywie, jakie pojawiają się zwyczajnie w fotografiach na większy rozmiar.

— Na d. 12. b. powieszono w Liwerpolu niejakiego Henry Rogers, kapitana barki „Marta Jane," skazanego na śmierć w sądzie przysięgłym za to, że pastwiąc się lat kilkanaście w najokropniejszy sposób nad powierzoną sobie załogą, przyprawił niedawno o śmierć jednego z majtków imieniem Rose. Wyrok ten wywarł wielkie wrażenie, bo dotąd oszczędzały sądy kapitanów okrętowych w podobnych wypadkach, lękając się aby jednem surowem ukaraniem przełożonego nie dać zwolnić karbom karności między załogami okrętowemi.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.